

Qui hanc cogitationem de aternitate altius in animam demiserit, gloriari poterit: *ordinavit in me charitatem*: non meliorem servabit ordinem amoris, seipsum minus, Deum plus: & propter Deum, ipsos etiam inimicos diligendo. Hæc quoque cogitatio largius delibata ebrum facit; sed ebrietas optimorum desideriorum. Drex. Conf. de aternit. §. 1.

Ordinavit in me charitatem. Cant. 2. 4. Nihil aliud est vera, & perfecta virtus, quam ordo amoris. S. Augustinus l. 11. c. 25. de Civit. eleganter locutus est, ordinate: plurimorum quippe inordinata est charitas; quando, quod in primo loco debent diligere, diligunt in secundo; quod in secundo, diligunt in primo, &c. Sanctorum verò charitas ordinata est. Orig. hic. Ut majora magis, minora minus, diligamus; & indignis diligi denegemus amorem. Sim. de Cas. l. 15. de just. Christ.

Quid autem videt festucam. Matth. 7. 3. Charitas erit ordinata, ut à seipso incipiat homo; nè præsumat alium increpare, iudicare, qui seipsum non purgat, discutit, & emendat. Dion. Carth. hic.

Christus prius orat pro crucifixoribus. Luc. 23. 34. tum commendat Patri spiritum. v. 46. Stephanus verò Act. 7. 58. prius pro se, tum pro suis lapidatoribus. En descrim inter Deum, & homines: nam sue indolis nativa nobilitate incitatus Deus res alienas prius, quam suas, curat; homo verò sua ante omnia tractat, aliorum posterius. Did. Nis. D. 4. Quadrag. §. 3.

Domine Jesu suscipe spiritum meum. Act. 7. 58. Dein pro inimicis orat. Utrobique Redemptorem imitatus; qui etiam orabat pro crucifixoribus, & Patris manibus spiritum commendabat. Sed hoc Stephanus primo loco, alterum secundo, fecit. Cur non servavit eundem ordinem? quia servus erat, quia periculum suum agnoscebat. Christus non ex necessitate, sed humilitate, spiritum commendat: & Stephanus totus indignus remedium petit. Christus in illo certamine securus, non tam de se, quam miseris peccatoribus, degit sollicitus; Stephanus, mobile virtutis acceptæ ingenium agnoscebat, in toto prudenter se collocare fatigat: & qui in ipso agone, etiam post vivos caelos apertos, post Angelici vultus radios, conceptos, poterat deficere, debito charitatis ordine, se tuetur prius. S. Chryl. tom. 6. ord. de S. Steph. post lapidum etiam jactus, athleta victoriam expectabat, & ejusmodi vocibus Creatorem compellabat: *Domine Jesu suscipe spiritum meum.* Quamdiu in hoc viti mortali corpore circumspicitus, pertimesco; quamdiu terrenam hanc gesto carnem, reformido; nè post labores amittam labores. Vereor admodum, nè post lucam corona privatus remaneam. *Suscipe igitur spiritum meum.* Ramirez in ep. Chr. ep. 6.

Agentia naturalia prius agunt in propinqua sibi, ignis, aqua &c. sic benefac prius domesticis. Diez fer. 5. post Cin.

Qui dignus pro suis peccatis elemosynas facit, prius eas facere incipiat à seipso. Indignum est enim, ut in se non faciat, qui facit in proximum; cum audiat dicentem Dominum: *dilige proximum tuum, sicut teipsum*, itemque audiat: *misereere animæ tuæ placens Deo.* Eccl. 30. 24. S. Aug. c. 27. de Civit.

Qui vult elemosynam ordinatè dare, à seipso debet incipere, & eam sibi primum dare. *Misereere animæ tuæ.* S. Augustinus Enchiridio c. 7. 6.

§. XVII.

Charitas quas alias virtutes includat.

Humilitatem.

Humilitas est præcursor charitatis, sicut Joannes Christi; & sic attrahit ad Deum: quia Deus charitas est. Quidam dicebat in vit. PP. l. 7. c. 13. Corn. in Il. 14.

Sicut ignis sine calore, vel splendore, omnimodè non est; ita charitas sine humilitate esse non potest. S. Casarius Ep. hom. 36.

Patientiam.

Charitas patientia est, omnia sustinet. 1. Cor. 13. 47. Ejus elogium inchoat, & terminat Patientia: quia in Patientia totam viam suam obinet; ipsaque munitor, & defenditur. Sylv. in Apoc. 2.

Novi opera tua, & sciem, & charitatem. Apoc. 2. 19. Necesse utramque; fidem ut principium salutis; charitatem, qua fides vivificatur. S. Cyp. de bono Patientis: tolle charitati Patientiam, & desolata non durat; tolle sustinendi, tolerandi que substantiam, & nullius radicibus, ac viribus, perleverat. Apostolus denique, cum de charitate loqueretur, tolerantiam illi, & patientiam injunxit. 1. Cor. 13. 4. Sylv. hic.

Genius vestem vulnerando facit pulchriorem. Lem. *Facit patientia pulchriorem, ditiusque magis: Charitas patientia est.*

Qui charus cupit esse, vulneretur. Crebro vulnere sæpe vulneretur. Non est integer ille, nec decorus. Qui nullum patiens subivit ictum. Vulnus nobile, nobilis cicatrix. Quam suscepit Amor, suamque fecit. Res est integra amore vulnerari. Genius vitæ incidit. Lem. *Grata mihi, nisi lesa fuerit. Amoris placet indolem videre?*

Sentit vulnera, nec movetur illis. Gaudet posse pati, sique vindex. Pensat mille bonis malum unum, Unum mille malis bonum repondit, &c.

Guilielmus Hefius.

Fera sit licet immanior, simul si amare quis coepit, ove mansuetior evadit. S. Chryl. hom. 33. in 1. Cor. 13.

Genius tentat digito chordas testudininis. Lem. *Tentanti respondet amicus. Charitas non irritatur.* 1. Cor. 13. 5.

Amor si meus ungue vellicetur Irritatus, Amo tibi reponet. Verbis, verberibusque provocetur, Amo semper, Amò, tibi reponet. Amor non melius, benigniusque, Quam, cum ferre coegeris, loquetur. Amorem probat hostis innocentem, Hostem blandus amor probat nocentem.

Hefius cit.

Concordiam.

Charitas sic dicta, quasi chara unitas. In fimbria summi Sacerdotis, Ex. 28. 33. quatuor elementa tranquilla unione conveniunt. 2. Reg. 19. 14. Notatur de consensu filiorum Israel, fuisse illos universos, quasi vir unus. Tot millia hominum, quasi vir unus, erant. Magna laus! sed non summa. Ecclesie propria laus est, verè unam, non quasi unam, esse. *Vna est columna mea.* Cant. 6. 8. Vespasiani nummo insculpta erant plene spicæ ex duabus manibus junctis egredientes. Incerto Authore.

Genius nexum sanis trahendo solvere volens, magis constringit. Lem. *Qui disstrahit, contrahit; & nexum facit, qui sic se solvit.*

Quò magè disjunges, magè conjungentur amores. Arcèius avulsum stringere novit Amor.

Hefius.

Liberalitatem.

Flosculi oriente sole pandunt. Lem. *Suo se totum promittit amari. Charitas benigna est.* 1. Cor. 13. 4.

Sis tenax licet usque, Sis avarus Clauso pectore, corde colligato, Liberalis eris, patenque, cunctis: Si te tangat Amor, foreque pulset, Quantumvis adamantibus rigentes. Nescit, quid sit Amor, benignitati Qui clausum ponit tenere pectus.

Hefius.

Fidelitatem.

Fatuus de celo ignis decidens. Lem. *fatuus tantum excidit ignis. Charitas nunquam excidit.* 1. Cor. 13. 8.

Excludit.

Suspicionem. Columna recta, supra quam directe Sol. Lem. *Non habet umbras. Varias non cogitat malum.* 1. Cor. 13. 5.

Invidiam. Si homo lucis esse coepit, quæ sunt Christi, gere: quia x, & dies, Christus est. Qui in Zeli tenebras ruit? quid tenubus livoris involvis? quid in idæ cæcitate omne pacis, & charitatis lumen extinguas? S. Cyp. l. de zelo, & livore. *Charitas non amulatur.* 1. Cor. 13. 5.

Murmur. Scandal' s'a est cunctis, charitatem vertit, unionem dissipat, pacem destruat. S. Ephrem de murmuratione.

Detractionem. Est proles odii; pinguis, & occulta, ac latens, sanguisuga; quæ charitatis omnem consumit, ac demolitur, sanguinem. Jos. Clim. gr. 10. de detractioe.

Simulationem. Melius mihi videtur, nullam charitatem habere, quam fingere; & tolerabilius puto, charitate quemlibet vacuum esse, quam ejus plenitudinem simulare. B. Petr. Dam. l. 6. ep. 6.

§. XVIII.

Miscellanea de Charitate.

Ex Veteri, & Novo.

Apprehendit eum Angelus Domini in vertice ejus, & portavit eum in capillo capitis sui. Dan. 14. 35. Cur non potius per manum, vel per brachium, portabatur in auxilium Daniels? Tam difficilis homo ad alterum juvandum, ut ad hoc illum capillis quasi trahi necesse sit. Sylv. in Marci 6. q. 8.

Viso illo præteritis. Luc. 10. 31. Sæpe, qui majoribus dignitibus potentiunt, & amphioribus scientiis fulgent, prætereunt officia charitatis. Sim. de Cas. l. 6. c. 10.

Dilige, & proximum tuum sicut teipsum. Luc. 10. 27. Legis peritus querit: *quis est meus proximus?* Nactus Dominus occasionem, charitatem suam sub Symbolo Samaritani depingit. Videbatur aptus, charitatis exemplum Lazarus à mortuis resuscitatus. Quia Lazari suscitatio imperio peracta est; ibi namque voce vocavit, & nullo labore vite reddidit; hic verò pedes incedit, ut equo faucium imponat, hic denarios porrigit. Naxera in Jos. 19. §. 16.

Cùm

Cùm audiveritis prælia, & seditiones. Luc. 21. 9. Cùm sublata fuerit omnis charitas, merito locum habent bella, & seditiones. Theophyl. hic.

Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem. Jo. 13. 34. Unde novum? quod jam Levit. 19. 18. fuerat impositum. Non dicitur novum, quia recenter impositum; sed quia semper in novitate sua conservandum: ut nunquam quasi vetus obsolescat, sed semper novis, ac novis, accessibus charitatis crescere ejus custodia videatur. Lex, cum nova est, stricte solet observari. Gilbert. l. 19. in Cant. mandatum hoc semper fit vobis novum: & novum est; nisi in vestro Dominus Jesus veteraverit affectu. Ramirez in ep. Chr. ep. 1. Apoc. 7.

Hæc locutus sum vobis, ut non scandalizemini. Jo. 16. 1. Paracletus spiritu dilectionis adventante, discipuli non scandalizantur, dum persecutiones patiuntur. Amantibus nullum scandalum: quia amor omnia excusat, cunctis parcinjuris. Ecob. 1. 5. proph. Christ. l. 8. obli.

Hæc aduersum te, quod charitatem tuam primam reliquisti. Apoc. 2. 4. Rich. à S. Victor. lib. 1. de erudit. Arguitur, quia adhuc bonum agit; quod charitatem primam reliquit, & aureum caput in pectus argenteum deflexit.

Ex Patribus.

Vidi ergo quosdam jejunantes, orantes, præteritorum penitentia suspensuras, omnem denique sine sumptu pietatem ostendentes; egentibus verò nè obulum quidem præbentes. Quid his, cætera virtutum diligentia prodest? non propterea regnum Dei consequentur. S. Basil. ferm. 2. in div. av.

O Domine Deus! quàm pauci sunt hodie inter nos ita firmati, ut dicere valant illud verbum; *quis nos separabit?* Rom. 8. 35. Numquid ita firmati sunt in dilectioe illi, quos, non dico tribulatio, sed leve verbum separat à charitate proximi: qui audio unico verbo, quod eis dupliciter, statim exandescunt in iram, in ultionem; nec potest recedere de ipsorum memoria; imò istud volunt, & revolvunt in cogitatione sua: similes canis, qui corrodit lapidem projectum. Certe isti non sunt firmati in charitate Dei; id'o facile capiuntur à diabolo: nulla enim sagitta ipsius infusa contra teas cadit in vacuum. S. Bonav. ferm. 43.

Nulla sunt culmina à jugo charitatis immunia: quidquid in orbe liberatis est, tali non subtrahitur fertiviti. Ennodius lib. 3. ep. 30.

Ratio, quare finita conbitione olim, & apud Germanos etiamnum, bibant den Joannus Seegen, est: quia S. Joannes perperit adhortabatur ad charitatem. Cùm enim in ejusmodi congressibus facile exoriantur alique trixæ; nè offensæ dicerent offensæ, dicitur: *En nob den Joannus Seegen; & sic bono poculo sepelebant diffensiones.* Berengar. similiter.

TITULUS XI. CHRISTIANI.

§. I.

Nomina varia.

Dicet quis: nonne sunt apud vos alii pauperes, alii divites; alii servi, alii domini? nonne aliquid inter singulos interest? nihil: nec alia causa est, cur nobis invicem Fratrum nomen impertiamus; nisi quia pares esse nos credimus. Lactant. l. 5. div. instit.

Christiani prius Nazareni vocabantur. Sed postea apud Antiochiam in communi Concilio à Petro commutatum est hoc nomen, & dicti sunt Christiani. Act. 11. 26. S. Anselmus in Elucidario.

Nomen Christianorum primum in Antiochia inventum est: antea enim omnes vocabantur Discipuli, vel Fratres; donec Apostoli Concilium Antiochie fecerunt. Durand. Rat. div. offic. lib. 2. cap. 1.

Christiani ab Ethnicis vocati Galilæi. Boll. 1. Jan. vita S. Martinz V. & M. In regno Xatai omnes Christiani à Jesu vocantur; Jesuitæ sicut hic à Christo Christiani. Ex litteris P. Emmanuelis Carvalli Malaca.

§. I. I.

Christiani dignitas, & prærogativæ.

Ex Veteri.

Numerus stellarum. Gen. 15. 5. Offensis stellis dicitur ei: *sciam iam invenit tuum*, id est, gentem Christianorum, cujus tu pater futurus es, in fide filiet. Offensa autem arena dicitur: sic erit semen tuum, id est copiosa erit gens Judæorum; sed arida, & intercedenda. Hugo Card. hic.

In nomine Dei nostri (Christi) magnificabimur. Pf. 119. 6. Hoc est nomen, de quo Matth. 1. v. ubi nomen ejus Jesum. In hoc nomine magnificabimur: quia magnus est, vocari Christianum, & esse. id. hic.

In finem intellectus filius Coræ. Pf. 41. Titulus. Hebraicè Choro. R. P. Spanner Poly. Tom. 2.

dictur Calvarias; Calvaria verò locus est, ubi D. Salvatorem constat esse crucifixum. Ideo filii Choro merito dicuntur, quia tamquam gloriosissimum trophæum cœlestis Regis, id est, signaculum Crucis suscipere meruerunt. Et ideo psalmus hic omni convenit Christiano, qui amore Domini flamma dominice charitatis accenditur; sine qua totum abjectum est, quidquid in humanis rebus putatur exitium. Cassiod. hic.

Respondit ei in via virtutis sue. Pf. 101. 24. Quàm bene duobus verbis expressum est, quid sit Religio Christiana, id est, *via virtutis*; quàm in doloribus quidem graditur, in tribulationibus commecamus; sed hæc omnia in Christi nomine, cum spe maxima, sustinemus. Huic igitur virtuti, quam Christus D. prædicavit, Sanctorum congregatio devota responderet. Nam, cum ille vocent ad bonam vitam, ipse illi responderet, qui imperis ejus obsequens est. Quapropter respondet illi, non lingua, sed vita; non voce, sed fide; non clamore, sed corde. Cassiod. hic.

Naliter auferat Christus mors. Psal. 104. 15. Christi Domini sunt omnes Christiani, qui merguntur in Baptismo, ut sint Reges: quia ipsorum est regnum cœlorum; in Confirmatione ut pugiles; in morte ut Pontifices; ut se Deo sacrificent. Hugo Card. hic.

Sub umbra. Cant. 2. 3. Umbra Christi est Christiana Respublica. B. Theodoret. l. 1 in Cant.

Capillium. Cant. 4. 1. Coma, & capilli Ecclesie, multitudine sunt populo Christo credentium. Philo Carpath. in Cant. c. 4.

Ex Novo.

Et induunt eum purpura. Marci 15. 17. Feramus & nos purpuram, regalem vestem. Sicut reges ambulare debemus, (super serpentes, & scorpiones, & imperare peccato: Christiani enim dicimur, hoc est, uncti; sicut tunc reges dicebantur Christi. Sit ergo vita nostra non servilis, & illiberalis: sed regalis, & libera. Theophylactus in e. 15. Marci.

Regale Sacerdotium. 1. Petri 2. 9. Christiana natio Regale Sacerdotium dicitur: quòd non tantum ex sua Gente Sacerdotes veri Dei habeat; sed quòd nullus masculus sit in toto orbe Christiano, (si pauculos irregulares à natura excipias) qui ad Regale Sacerdotium aspirare; & si operam adhibeat, etiam pertingere non possit, nulla mulier insuper, quæ vel fratrem, vel filium, aut cognatum, Sacerdotem habere non valeat. Cujus quanta dignitatis pars ad eas inde accedat, ex recepta passim cetero in liquas; qua matres iplo primitiarum filii die, corollam palam in capite gestare, & in templo ipso consueverunt: quasi profertentes hoc ritum; se cum filio, & in filio Neomystra triumphare, ac regie dignitatis partem in se derivatam esse. Regale quoque Christianorum omnium est Sacerdotium: quia cum Sacerdote celebrante ad stantes sacrificium offerunt; ideo ait celebrans: *orate fratres, ut meum, ac vestrum.* O. Doulltréman. l. 1. c. 4.

Feci nos regnum, & Sacerdotes Deo. Apoc. 1. 6. Rupert. hic. Rex, & Sacerdos, solus erat Jesus Reges, & Sacerdotes; facere de servis peccati proposuerat; & ideo sanguinem fundebat. Utrumque honorem non sibi retinuit; sed suis quoque communicavit. Vide quanta sit differentia inter Christi D. & homines; qui emunt, ut abjectissimos servos, & captivos, faciunt, Christus D. emit nos suo sanguine, ut ad regnum nos elevet. Sylv. hic.

Ex Patribus.

Christi estis facti, posteaquam Spiritus S. imaginem recepistis; & omnia in imagine facti sunt in vobis: quoniam Christi imagines estis. S. Cyrill. Jeros. catech. myst. 3.

Non dixit: ubi fuerit cadaver, ibi congregabuntur vultures, aut corvi; sed, volens ostendere magnificos, & regales, esse omnes, qui in Passionem Domini crediderunt; propriè dixit: *ubi fuerit Corpus.* Orig. tr. 30 in c. 24. Matth.

In multis; magnificus dignitibus, quibus florebat; hoc tamen ad decus, & gloriam præcipuam; dicebat; ut & esset, & diceretur Christianus: idque tantum zelabat, ut præ hoc uno reliqua omnia in unum congetta ludi, ac negarum, instar haberet. Erat autem Casarius, telis Gregorio, in primo Medicorum ordine apud Imperatorem in numero amicorum. S. Greg. Naz. or. in laudem Casarii fratris.

Omnes in Christo regeneratos Crucis signum efficit Reges; Sancti verò Spiritus unctio consecrat Sacerdotes: ut, præter istam specialem nostri ministerii fertivitem, universi spirituales, & rationales Christi agnoscant, se regii generis, & Sacerdotalis officii, esse consortes. Quid enim tam regium, quam subditum Deo animum corporis sui esse Rectorem? Et quid tam Sacerdotale, quam vovere Domino consentiam puram, & immaculatam pietatis hostias, de altari cordis offerre? S. Leo ferm. 3. in anniversario die assumpt. ad Pontif.

Tantum contulit fidei nostre impugnatione persequendum, ut nihil magis regium ornem principatum; quàm quòd, domini Mundi, membra sunt Christi. Non tam gloriantur, quòd in imperio genti; quàm gaudent, quòd in Baptismate sunt renati. S. Leo ferm. 6. in solem. Nat. Dom.

Quoniam ideo ad Baptismum adhibetur: quia unctioem nostram dignat, Christoque nos efficit; ac Dei minister.

cordiam per Spiritum Sanctum nobis pollicetur. S. Jo. Damasc. l. 4. c. 10.

Christianus sum, frater Christi sum. Si sum, quod dicitur; hæres sum Dei, cogitares autem Christi. S. Bern. l. 15. in Cant.

In uno quolibet spiritualiter nascitur Christus; Ecclesia autem parturit, factisque involvit, donec Christus natus in nobis formetur: acque ita unusquisque Christi participatione Christus quodammodo efficitur. S. Andreas Cesar. serm. 11. in c. 12. Apoc.

Joanne incarcerationis est quilibet Christianus existens in peccato mortali. Joannes autem interpretatus, cui facta est donatio à Deo. Cum Christianus Deus dederit tibi dona, merito quilibet Christianus dicitur Joannes. Nulli creaturæ donavit Deus tantum, quantum Christiano. 2. Petri 1. 4. maxima & præiosa nobis promissa donavit. S. Vinc. Ferr. l. 3. D. 3. adv.

Nomen Jeshu sibi retinuit, & nobis nomen Christus communicavit; unde Credentes dicitur Christiani, Syll. in Matth. 1. quod 8.

S. III.

Christianorum Obligationes.

Prima.

Imitatio Christi.

Qui esse cupimus Christiani, debemus, quod Christus fecit, imitari. Tunc respondet ad fidem nominis sectatio veritatis: & ereditur premitium datur; si, quod creditur, & geratur. S. Cyr. lib. de discipl. & hab. Virg.

Quid est esse Christianum, nisi Discipulum Christi, sed schola Christi, militem Christi, imitorem Christi. S. Thom. Vill. ferm. D. 3. adv.

Frustra appellamur Christiani, si imitatores non sumus Christi. S. Leo 1. 5. in Nat. Dom.

Omnium vox Christum clamat; sed non omnium vita Christum clamat. Haymo Dom. Septuag.

Quid est aliud esse Christianum, nisi habere cum Deo similitudinem, quatenus capit humana ratio. S. Greg. Nyss. Or. in illa verba: factus sum hominem.

Christianus est, qui Christum, quantum homini possibile est, imitari nititur verbis, & operibus. Joan. Climac. de inan. vitæ fuga gr. 1. c. 1.

Cujuscumque Christiani hominis vita est quedam vita Salvatoris nostri continuatio. Dicamus ergo: Redemptorem nostrum esse vitam vitæ nostræ, & spiritum nostri spiritus. Ex libello, qui tit. *Salus Dei*, Henrici Boudon.

Secunda

Opera congruant nomini, & professioni.

Hæc dicit Dominus Christo mo Cyro. Il. 45. 1. cumque plura alia ejus encomia retulisset, concludit: Vocavi te nomine meo, & ad ubertatem supernam, per Dominicam fecundatum est sepulcrum, factum est, ut homo centesimum fructum suo jam debeat auctori. Olim quidem priusquam Christus humane nostræ nature uniretur, priusquam pro nobis moreretur, & sepulcrum, subiret; satis foret, si homo auctori suo sexagesimum, imò trigessimum fructum afferret; nunc post tot accepta cum Christi beneficia, centesimum jam debet. Ramirez in ep. Chr. ep. 3.

Domine, nonne in nomine tuo prophetaviimus? Matth. 7. 22. considerata, quia in nomine dicunt, non in spiritu: quia in nomine Christi multi ambulat, qui non habent spiritum Christi: ideo non ex nomine Christi agnoscendi sunt Christiani: sed de spiritu Christi. Ergo prophetant in nomine Christi, in spiritu autem diaboli. Author. Imperf. hom. 19. in Matth.

Omnis, qui constituitur me. Matth. 10. 32. Nisi separemur à seculo, non copulabimur Christo. Igitur separari necesse est à visibilibus, si volumus invisibilibus sociari; & ab homine, si Deo conjungi fatigimur, non odio, sed spe conjunctionis ad melius. Sim. de Cass. l. 9. c. 23.

Aliud centesimum, aliud sexagesimum. Matth. 13. 23. S. Chrysol. l. 126. posteaquam granum triticifatum est in terra nostræ carnis, & ad ubertatem supernam, per Dominicam fecundatum est sepulcrum, factum est, ut homo centesimum fructum suo jam debeat auctori. Olim quidem priusquam Christus humane nostræ nature uniretur, priusquam pro nobis moreretur, & sepulcrum, subiret; satis foret, si homo auctori suo sexagesimum, imò trigessimum fructum afferret; nunc post tot accepta cum Christi beneficia, centesimum jam debet. Ramirez in ep. Chr. ep. 3.

Magister, quod est primum magnum mandatum. Matth. 22. 36. Fallax verbum; sed nec impunitum: eum vocare Doctorem, seu Magistrum, seu in aliquo superiori se sibi, & non exhibere vocationis officium; nec velle fieri ad id, quod exigitur in ratione moralis: quoniam multi vocant Dominum, cui sibi nolunt; multi Magistrum, cuius doctrinam despiciunt; Doctorem, cui contradicunt; multi vocant Patrem, & filiationem veram non exhibent: multi amicum, quem odient; multi extollunt virtutem verbis, & eidem moribus adversantur. Sim. de Cass. l. 11. c. 53.

Dicit ille, non sum. Jo. 18. 17. Nota, quod dicit, non sum, scilicet Discipulum ejus. S. Aug. Petrus negat Christum cum se negat ejus discipulum. Ita & nunc non solum negat Christum, qui dicit, eum non nosse Christum; sed etiam, qui negat se Christianum: Hugo Card. hic.

Confiteatur se nolle Deum, falsis autem negant. Tit. 1. 16. verè reatus negationis incurritur, quando bonum, quod in sono vocis auditur, in conscientia non habetur. S. Leo fer. 6. in Epiph.

Existimant quidam, in eò tantum Deum negari, si in persecutione quis à Gentilibus comprehensus, se renuerit esse Christianum. Sed ecce Apostolus omnibus, quæ perversa sunt, factis Deum aliter denegari; Christus sapientia est, justitia, veritas, sanctitas, fortitudo; negatur per insipientiam sapientia, per iniquitatem justitia, per mendacium veritas, per turpitudinem sanctitas, per imbecillitatem animi fortitudo. Et quoties vincimur in vitis, atque peccatis; toties Deum negamus. S. Hier. *De confessione est, & non negavit.* Jo. 1. 20. Ecceob. t. 2. Chr. persec. lib. 1. fecit. 1. obser. 5.

Esse Christiani. Valde parum est, vocari Christianum. S. Aug. lib. de 10. chard. c. 13.

Non se glorietur Christianum, qui nomen habet, & facta non habet. S. Ildor. l. 7. c. 14.

Christiani à Christo nomine acceperunt: & operæ pretium est, ut, sicut sunt heredes nominis, ita sint imitatores sanctitatis. S. Bern. lib. sentent.

Qui se nominant Christianos, id prius oportet ut sint, quod exigit ipsum nomen; deinde sibi eam appellationem accommodent. S. Greg. Nyss. de perfect. Christian.

Christi nomen regem significat. Si quis nomine Christi quidem fumat, qui vero unâ cum hoc nomine considerantur, vita non exprimat, is nomen ementitur. Idem de profess. Christiana.

Nihil proderit nobis, Christianorum possedisse appellationem, si opera illius non sequatur. Nè tortè, & illud nobis dicatur: Si filii Abraham essis, opera Abraham faceris. Jo. 8. 39. S. Cyrill. Jerof. catech. 7.

Omnino nihil prodest, nomen sanctum habere sine moribus: quia vita, à professione discordanis, abrogat illustris tituli honorem; per indignorum actuum vitium. Salvian. de provid. div. lib. 3.

Nomen nostrum magnum est. Hoc nomine nihil majus; nihil excellentius. Dicimur enim Christiani à Christo. Quid amplius creaturæ potui deserre, quam Creatoris sui nomine censeris? si ergo convenimus nomine, conveniamus &c. Blesens. ferm. 6. de Nat. Dom.

Christiani alia officia, & obligationes.

Ex Veteri & Novo.

Bellum Domini erit. Ex. 17. 16. Dicamus & nos, tamquam resoluti milites Christi: bellum Domini mihi erit contra Amalec, idest, carnem, & Mundum, in æternum. Corn. hic.

Sacrificat sacrificium justitiae. Pl. 46. Sacrificium idem significat hic, ac sacrum officium. Dicit ergo Deus: facite Deo hoc sacrum officium, quod illi debetis. Siquidem Pater vester est; & facite officium boni filii: quia Rex vester est; facite officium boni subditi: quia Juxta vester est; timet eum, ut oportet: quia vester Creator est; servite illi, & obedite, in fideles Creaturæ. Dic homo, que sunt officia Dei erga te? quomodo te tractat? optime profecto. Tuum officium erga eum quale est? nec sicut filii erga Patrem, nec subditi erga Regem, nec creaturæ erga Deum, nec sicut hominis erga vilissimum alium hominem. Diez fer. 5. in Cœna Dom.

Populum solum formavi -- mihi. Il. 43. 21. idest: hunc populum feci mihi singulariter, ad servitum meam, & obsequium. Et in quibus maxime ei servire debet? addit statim: *laudem meam amantem*, formavi eum, ut in me laudando occupetur. Hic est populus Christianus, qui tot beneficia à Deo accepit. Quod declarat S. Petrus 1. 2. *vos autem genus electum, regale Sacerdotium.* Cur tot beneficia in hac Genere cumulavit? ut *virtutes annuntietis ejus, qui vos vocavit in admirabile lumen suum.* Diez Dom. Palm.

Et scribit manu sua Domino. Il. 44. 5. idest: *Dimini ego sum ita.* Sept. Arab. *hic scribit se de proprietate Domini.* Sicut enim figæ, alique, cum se demonio devotent, dant ei syngrapham, qua se ejus esse servos profitentur; ita & Fideles scribentur olim se esse Christianos, servos Jeshu Christi, uti, scribit Apostolus. *Paulus servus Jeshu Christi.* Hinc baptizati dicuntur nomen dare Christo, nomenque suum, vel ipsi, vel Pastor eorum, catalogo Fidei inseribit: quasi qui transeat in militiam Christi. Sic in nonnullis Religionibus Professi, dum faciunt vota Deo, ea manu sua scribunt, scriptaque tradunt Superiori. Sic Martyres, vel voce, vel scripto, testantur, se esse Dei cultores, & Christianos. Aliqui ex Sept. vertunt: *inscribit manu sua: Dei ego sum.* Olim enim milites signa inultum, vel impressum in manu ferebant, quo se milites hujus, vel illius Ducis, esse profitebantur, uti docet Lipsius. l. de milit. Rom. c. 9. Sic ait Paulus: *ego signatus Domini Jeshu*

Christiani Probi, & boni.

Videat. Sancti.

S. V I.

Christiani mali.

Blasphemant nomen Dei, & Christi.

Nomen Dei per vos blasphematur, inter Gentes. Rom. 2. 24. Nimirum quia verus; & legitimus Deus est ille, quem cultores ejus non solum venerantur, sed etiam pro viribus imitantur. Hinc Gen. 1. 27. *ad imaginem, & similitudinem Dei*, factum hominem, narratur, hoc est, factus est ad imitandum, & referendum Deum in moribus, quod si pravis moribus fuerit, ansam dat Gentilibus, blasphemari Deum, & Christum. Quod hac similitudine explicat S. Greg. Nyss. de perfect. Christi. ponitur aliquis, qui arte pingendi profiteatur, atque huic imperari à Magistratu, ut his, qui procul habitant, Regis imaginem sculptat. Sicut turpe aliquam, ac deformem, speciem in tabula sculptam, imaginem Regis indecoram, eam formam nominaverit; an non verosimile est, indignaturam eam Potestatem, quod pulchritudo principalis, propter malam illam picturam vituperetur inter ignaros? qualis enim in imagine ostenditur, talem etiam formam principalem æstimari necesse est. Quocirca, si Christiani denuntio, Dei imitationem esse dicat, qualem vitam inter nos videritis, qui Christiani non est; talem quodque Deum nostrum existimabit esse. Il. 52. *magister tuus dicit blasphematur nomen meum.* Hunc S. Pauli textum sic explicat S. Thom. lect. in c. 2. Rom. Sicut legis observatio in bonis operibus, est occasio videntibus, ut honorent Deum; ita etiam transgressio legis per mala opera, est occasio videntibus blasphemandi. Incerto Auth.

Ego puto, quod non solum ille maledicatur Christo, qui sermone adversus eum maledictum proteret; sed & ille, qui, sub nomine Christiani, male agit, & turpiter convariatur; & inhonestis verbis, vel actibus suis, facit nomen ejus blasphemari inter gentes. Orig. hom. 17. in c. 23. Numer.

Christianus vocatus es. Parce huic nomini, nè propter te blasphemetur J. C. Filius Dei. S. Cyrill. Jerof. catech. 10.

Mali Christiani sunt opprobrii causa.

Magister, sequar te, quocumque jersis. Matth. 8. 19. Cui Christus D. illum repudiavit? Malus erat discipulus; vulpem sub ove tegebat: nota fuit Magistro, si fide ageret. Sic Ild. Pelus. l. 1. ep. 17. nè pertinax illius improbitatis, qui fidem amplectentur, ostensionis causam afferret Domini potentiam calumniantibus; ut qui discipulum ad virtutem immutare non potuisset. Cui Judas est Christi D. schola abisset, dixit Jeshu Jo. 13. 31. *quocumque jersis est Filius hominis;* ac si honestam esse Magister significaret, cum discipulum improbum à sua schola abegit. Navum talem, ut à se Christus abigeret, Petro imperat, Jo. 18. 11. *mitte gladium tuum in vaginam.* Aurem Petrus Malcho sui impotentis abiciderat, Magistro ad crucem, & necem parat. Quis Christus? gladium extorquet à manu Petri. Tertull. l. de patientia c. 3. patientia Domini in Malcho vulnerata est. Potuit enim improbus quilibet dubitare; an non discipulus impatientis à Christo hauserit impatientiam. Tertull. nè unius quidem discipuli gladium in uterum probavit. 2. Reg. 12. 10. *non recedat gladius, quoniam blasphemare feceris inimicos Domini.* Cajet. hic ansam accepere male sentiendi de gubernatione divina; utpote sovente regem scelestum. Velloso in Judith 5. parant. 45.

Christiani moderni dissimiles primis.

Quando edificabatur templum gloriosum non viderant, cum letitia vociferati sunt; seniores autem, qui illud in statu meliori viderant, flebant voce magna. 1. Elfræ 3. 11. 12.

Est civitas quaedam in Africa, ubi Carthago fuit, quæ vulgari lingua vocatur Tunes; quod interpretatur: tu non es, supple, quod eras, potens, pulchra. Ita qui vidisset primum statum Christianitatis, eumque compararet ad modernum, posset dicere: tu non es. Jo. de Broyard. tit. Christianitas.

Omiseram lacrymabilem & miseram luctuosam! quam dissimilis est nunc à seipso populus Christianus, id est, ab eo, qui quondam fuit! Ecce in quid redacti sumus; ut beatam fore Ecclesiam judicemus, si vel tantum in se boni habeat, quantum mali. Nam quomodo beatam non arbitremur, si mediam plebis partem haberet innoxiam, quam pene totam nunc plangit criminofam. Salvian. de provid. div. lib. 6.

Sicut videmus in aliquo templo, fundamentum, & parietes, majoribus lapidibus constructos, & tandem pinnaculum Protheo (Beiter Daak) terminari; sic Ecclesia ædificata fundamenta habuit Sanctos &c. nos sumus, tamquam ædificata inanis, Protheis mutabiliores. Diez Conc. in f. fo. SS. Petri, & Pauli.

Miscellanea de malis Christianis.

Exibent demonia-clamantia. Luc. 4. Demonia vera dicebant; sed in omnibus reprobi erant. Heu! multoquin Christianorum

Jelus in corpora mea porto. Gal. 6. 7. Sic & Anti-Christus faciet aflectas suos suum caracterem gestare in dextera. Apoc. 13. 16. Et sic fideles etiam nunc in annulis, & armillis manuum, gestant cruceas, aut incunctas Christi; quibus se Christi servos fatentur. In oprimis Ecclesie temporibus multi Christiani non in annulis, sed in carne, candentibus notis, nomen Jeshu, aut figuram crucis, curabant sibi injuri, ut Procopius verus author hic ait. Alii ex Hebræo legunt: *in scribis manuum suarum Dominus.* Inscribet, idest, consignabit aut consecrabit. Sic manus suas consecravit Dominus, qui eis assidue operatur bona opera ad Dei gloriam; aut qui templis, altaribus, domibus, libris, aliisque operibus suis, inscribit D. O. M. vel Deo fit laus & gloria! Corn. hic.

Quare quasi colonus etc. Jer. 14. 8. Tropolog. Christus, & Christiani, sunt coloni. (Colonus est, qui agrum alienum pretio conduxit, ut eum colendo, fructus colligat unius anni) 1. Quia Christus est celo in terram, quasi alienam, venit; & nos è celo animam accepimus: unde & celum nobis patria est, terra verò exilium. 2. Quia licet Christus terræ esset Dominus, & veniret in propria, sui tamen cum, quasi peregrinum, non receperunt. 3. Quia caducis terræ bonis non est usus, nisi ad necessitatem quasi peregrinis; non habuit, ubi caput reclinet non propriam domum; sed Marthæ, & aliorum, hospitium: ut doceret nos, iis uti, non frui, & supernam patriam inquirere, ut ipse mox ad coelum reddidit. Corn. hic.

Quare facies tuai etc. Ezech. 1. 6. Religiosus, imò quilibet Christianus, quadrifacialis sit. Habeat faciem aquilæ in templo, fœc em hominis in domo; bovis in cella, & officina; leonis in foro, & castri. In orando sit aquila, in conversando homo, in laborando bos, in dimicando leo. Corn. hic.

Magnificat anima mea Dominum. Luc. 1. 46. Magnificans Deum, qui dignè Juxta Deum ambulat; vocatus Christianus, non atenuans nomen, & deignitatem Christi faciendo quod non oportet; nec magnificans, operando magna, cœlestiaque opera. Theophylactus hic.

Ex Patribus, & aliis.

Quid utile fuerit, dic obsecro, arbori, quæ in summum se extendit, & foliis frondet, & fructu caret? sic & Christiano non proderit recta dogmata, si vitam suam non bene instituat. S. Chrysol. t. 1. hom. 13. in Gen.

Idcirco nos ille elegit, ut simus quasi luminaria; ut veluti fermentum evadamus, ut Magister ceterorum efficiamur; ut veluti angeli cum hominibus conversemur in terris; ut tanquam viri eum infantibus pueris, quasi spirituales cum animalibus: ut ex contubernio nostro ingentia illi lucra conquirant; ut semina simus; ut fructum latissimum afferamus. Nihil opus esset verbis, si in hunc modum virtutis probos actus proferemus. -- Nemo profecto Gentilis esset, si ipsi, ut oportet, Christiani esse curarem &c. S. Chrysol. hom. 10. in c. 3. Thesol.

Quomodumodum incens aliqua, licet quodam malleo semper verberetur, non tamen dat tergum, neque concavitatis formam in se recipit; sed eadem semper manet, sibi que similis: sic & qui verum se velit gerere Christianum, inter diversas tribulationes, atque tentationes, five extrinsecas ab hominibus illatas contumelias, persecutiones, damna, aut aliqua ejusmodi; five intrinsecas à spiritibus immundis inductas angustias diversissimas: unus, & idem maneat oportet, fortiter quæcumque obvenientia perferens. S. Ephrem de fide.

Lex Vetus ad externum tantum hominem spectabat: Christus autem ad internum mentis aciem conjiciebat: veluti tempore illo jam præsentem, quo crux rebus illis typicis, & corporalibus, finem impostura erat: quo nimirum Christi Fideles vitam posthac ita instituant; corpore deposito, in merum spiritum transirent. Victor Antioch. ad c. 7. Marc. v. 15.

Christianismus est imitatio divinæ naturæ. Christianismi profectio est, ut homo reducat ad primitivam & antiquam felicitatem. S. Greg. Nyss. de Profess. Christi.

Quarrit fortassis aliquis, quid sit illud; quod nunc plus exigit Deus à Christianis, per Evangelium, quam à Judæi ante per Legem? aperta illius rei ratio est: ideo enim majora nunc Domino nostro solvimus, quia majora debemus. Hebræi habebant quondam umbram rerum, nos veritatem; Judæi fuerunt servi, nos adoptivi; Judæi acceperunt jugum, nos libertatem; Judæi maledictum, nos gratiam; Judæi litteram interficientem; nos gratiam vivificantem; Judæi servus Magister missus est, nobis Filius; Judæi per mare transierunt ad arenam, nos per Baptisma introimus in regnum; Judæi manna manducaverunt, nos Christum; Judæi carnes avium, nos Corpus Christi; Judæi prunam cœli, nos Corpus Dei. Salvian. l. 2. ad Eccl. Catholicam.

Nullus sapientior, nullus cautior apud Christianos respondendi modus contra diabolum: quid quid aggarriat, quidquid neget; hæc una responsio sit Fidelis animæ: Christiana sum. Jo. Geriontr. 8. super magnificat.

miseranda conditio! qui similes demonis facti sunt, Christum confitentibus, & vitam odientes. Sed utinam non priores! nam demones credunt, & contemunt; perverſi vero ſape credunt, & non veniunt. Sim. de Caf. 1.5. c. 10.

Multi in ſeculo isto caduco, & ſcenico, habitant Anti-Chriſti. Er audite qui ſunt iſti Anti-Chriſti? Anti-Chriſti dicuntur ſiſti Chriſtiani. S. Chryſ. in Pl. 9.

Credere ſein Chriſtum quomodo dicit, quomodo facit, quod Chriſtus facere precepit? aut quomodo pervenit ad preemium fidei, qui idem non vult ſervare mandati? S. Cyprian. l. de unit. Eccl.

Chriſtianus malus, dum ſecundum Evangelii doctriſinam non vivit, etiam ipſam fidem, quam verbo colit, objecta tentatione, facile perdit. S. Iſid. l. 2. c. 2.

Illud conſiderandum eſt, quia quod lex bona eſt, noſtrum non eſt; quod autem male vivimus, noſtrum eſt. Et nihil nobis utique prodeſt, quod lex eſt bona; ſi vita noſtra, & converſatio noſtra, non eſt bona. Salv. de provid. div. l. 4.

Quid eſt Chriſtianismus? Eſt imitatio divinae naturae. Nihil initio operis ep. ad Harmonium, aſſert exemplum ſimiae, quae a circulatore docta faltare, & greſſus humanos imitari; ac ad quaſtum in theatrum producta. cum ſpectatores conferent, Simiam humana veſte, & geſtu, praeſtatam, hominem eſſe; quidam ex eis callidior ſocio dixit: oſtendam tibi, ſimiam eſſe ſimiam, non hominem. Quare in theatrum Simiae objecit amygdala; quibus illa viſis, relicto Magistro, & proceptore ſuo, ad amygdala cucurrit, eaſque enucleavit, & comedit. Sic Chriſtiani multi ſpeciem externam Chriſtiani praefereunt; ſed obliſis ſuis cupediis, quaſi naciſus, Chriſtianiſmi obliſi in eaſ quaſi pecora ruunt: itaque ſe non Chriſtianos veros, ſed fucatos, non homines ratione, & fide, viventes, ſed hominum ſimias, eſſe oſtendunt. Corn. in ep. 2. Petri l. 4. ut per hac efficiantur divina conſortes natura.

Siverum eſt, ut eſt veriffimum, Chriſtum tranſuſſiſſe nos, & ſervitute diaboli in regnum deſectionis ſuae; quae cauſa eſt, cur tamus malorum numerus mali diabolo iterum ſe in ſervitutem tradere, ut cum eo ardeat in aeternum; quam Chriſto benigniſſimo Principi ſervire, iſto regnare? Ego certe nullam invenio cauſam; niſi quia in obsequio Chriſti inchoandum eſt a cruce, & neceſſe eſt carnem crucifigere cum vitis, & concupiſcentiis. Bel-larm. de 7. verbis c. 16.

Roma in Eccleſia dum elevaretur Corpus Chriſti, quidam juvenis noſuit ſecelere genua; cui diabolus viſibilis dedit alapam, dicens: o proditor Chriſtiane! pro quibus tantum fecit Chriſtus. Si feciſſet centefimam partem pro nobis eorum, quae fecit pro vobis, noſte, & die ſerviſſemus ei genibus flexis, & ſubito interſecit eum. S. Vinc. Ferr. l. 7. D. 16. Titrit.

Stupendum eſt, quod quotidie cernimus: ayes ſylveſtres, ut falcones, & accipitres, faciſſime tractant, & cicurari, quam domeſticas, ut gallinas, & gallos. Et revera ita contingit: faciſſimus Judaeum, & Turcam, ad fidem Catholicam convertere; quam Chriſtianum a peccatis ſuis remove, ut v. g. concubinum reſtinet. Diez conc. 4. in Com. Virg.

Nunquam coronati regni Portugalliae, licet in ſe habeant ſculptam crucem, & figuram vulnerum Chriſti, non ideo plus valoris habent; quin potius ex omni moneta viliores ſunt, utpote viliffimi metalli. Sic multi Chriſtiani, licet cruce ſe ſignent, & vulnera Chriſti conſeantur &c. Id. tit. Chriſtiani.

S. V.

Chriſtianorum peccata graviora, quam Gentilium.

Ex Veteri.

Ex illis Iſrael non audivit me. Ex. 6. 12. q. d. hi, Domine, qui ſunt populus tuus, & gloriantur, ſe eſſe filios tuos; hi non audierunt me. Si eſſent infideles, eſſet malum tolerabilius. Diez ſer. 4. poſt 1. Quadr.

Ad iracundiam concitatus eſt, quia provocaverunt eum filii ſui, & filia. Deut. 32. 16. 17. quod utique ſecundum omnem rationem minus tolerandum eſt, quam ſi provocarent eum externi, & externae. S. Rupert. l. 2. c. 2. hic.

Triplex filiorum Heli commentatio praemittitur. 1. Reg. 1. 3. &c. A loco, quia erant in templo; a genere, quia erant filii Heli ſummi Sacerdotis; a dignitate, quia erant & ipſi Sacerdotes Domini. Sed quoſum hac commendatio? niſi ut ignominioſior vituperatio, Mendoza hic.

Troiscentos Philistinum. 1. Reg. 4. 7. Licet de Deo Hebraeorum non vere ſentirent: eum nihilominus timerunt: in dedecus Chriſtianorum, qui, Deum recte cognoscentes, tamen non timent; deterioris in hoc non ſolum Philistiis, ſed etiam ipſo Pharaone, qui dicebat Ex. 5. 2. Neſcis, Dominum, & Iſrael non dominus tuus. Cajet. contempit mandatum Divinum, allegando iſcitiam propriam. q. d. quia neſcio, contemno; ſi ſcirem, procul dubio timerem, & obſervarem. Quid ad haec Chriſtiani cognoscentes Deum, & non timentes? S. Rupert. l. 4. in Ex. 31. Levius multo eſt Deum neſcire, quam cognovim irritare. Mendoza in 1. Reg. 4. v. 7.

Filius hominum, utnequid gravi corde? niſi qui diligentiſſime vanitatem,

Quaritur mendacium? Pl. 4. 3. Sept. ut quid in clivis mei ignominioſe diligentiſſime vanitatem? Chald. utnequid honor meus ad vanitatem? Aquila, & Symmachus: utnequid glorioſi mei, ſeu gloria mea? Vatablus: utnequid potentes, ac principes? Quod magis extollitur dignitas, magis exaggeratur iniquitas. Mendoza in 1. Reg. 1. annot. 6. ſect. 3.

Incerta. & occulta ſapientia tua mihi. Pl. 50. 8. Omnis aliud addit reatu ſuo, ut, cum beneficia memorat, culpam ſemper accreſcat. Incerta, & occulta ſunt, quae ei Deus in filii ſui manifeſtatione revelavit. Primum, ut agnoſceret, eum habere Filium; deinde ut ipſum noſſet ex ſuo ſemine in carnis aſſumpſione venturum; ut Paſſionis quoque futura praediceret, & reſurrectionis gloriam nuntiaret: & inde dicit, ſe non debuiſſe peccare. O ſanta ſimplicitas! qui tantum ſuae deſenſionis ſtudere potuit, quantum iſte in propria condemnatione laboravit. Dicit, poſt collata beneficia ad talia ſe non debuiſſe pervenire peccata. Caſſiodor. hic.

Iſrael autem non cognovit me. Il. 1. 3. hoc dicit cum ingenti ponderatione Dominus. Res miranda! quod Iſrael, id eſt, qui Deum videt, Deum non videt. Quod coecus non videt, niſi mirum; ac oculos habentem non videre, ſtupendum eſt. Quod Inſidelis non videt, & Deum oſtendat, malum eſt; ceterum quod Fideles Chriſtiani, qui Deum cognoviſſent, ut coeci vivant, illum oſtendat; ingens proſectio malum eſt. Diez conc. 2. ſectio S. Barthol.

Edisti non in clivis, & amilli auro primo, quomodo reputati ſunt in vaſa teſtae, opus manuum ſignifi. Thren. 4. 2.

Major eſt illa eſt iniquitas filia populi mei peccato Sodomorum. Thren. 4. 6. Major iniquitas noſtra recte plangitur, quam eorum, qui non coepere in fide Chriſti aliquid boni agere. Hinc & ſupplicia perſiſſime atrociora, quam ejuſ fuerit, quae ſubſervata eſt in momento, S. Palchaſ. hic.

Contemptiſſi iudicia mea, ut plus eſſet impia, quam Graecae. Ezech. 5. 6. iuxta iudicia Graecorum non eſtis operati. v. 7. Merito de multis Chriſtianiſ haec dicit poſſent, quod Deus de Jeruſalem. Maurus ab eo, quod Legi ſuae repugnaret, abſtinet; Chriſtianus vero non. Cur ſaltem legem naturae non ita ſervamus, ut ſuos ipſi ritus ſervant? qui etiam virtutibus moralibus ſape poſe praellant. Diez conc. 1. D. 3. adv.

Tu ſignaculum ſimilitudinis. Ezech. 28. 12. &c. Sequitur, & peccatiſſi. v. 16. & eſt ſe de monte Dei. Praecedunt laudes, ut culpa gravior habeatur. Mendoza in 1. Reg. 1. annot. 6. ſect. 3.

Ex Novo.

Tolerabilis erit terra Sodomorum. Ec. Mat. 10. 15. Quia quod plura beneficia accepit a Deo, eod graviora in Deum peccata eius erunt. Mendoza in 1. Reg. 12. annot. 11. ſect. 2.

Et in Capernaum, nunquid iſque in caelum exaltaverit? Ec. Mat. 11. 23. S. Hier. ideo, qui exaltata eſt utique ad caelum, meo hoſpicio, & meis ſignis, atque virtutibus, tantum habens privilegium; majoribus plecteris ſupplicii, Mendoza ib.

Nemo nos condixit. Mat. 20. 7. S. Greg. hom. 19. in Evang. quid eſt dicere, ad laborem nos nemo condixit? niſi quia vitae nobis vias nullas praedicavit. Quid ergo nos a bono opere ceſſantes in excuſatione noſtri dictum ſimus, qui penae a matris utero ad fidem venimus; qui verba vitae ab ipſis incunabulis audivimus.

Et ecce non illam extra civitatem. Luc. 4. 29. Videamus, de qua ratione, civitate rectius dicemur; quibus ex ſpeluncis, ſylvis, & latibulis, prodierint haec monſtra. Nazareth eſt, Chriſti patria; illa primum in Chriſti necem ſictum vibravit. Ergo Nazareth, pra omnibus Paleſtinae urbibus Chriſto devincta; unde cognomen aſſumere, ubi primum ſtationem ſigere, dignatus eſt; illa prima ſit, quae in Chriſtum ſeditioſa inſurgat, tantoque furorẽ illum perſequatur? Si exteri hoc audent, nullis a Chriſto beneficiis affecti, forſan veniam mererentur: quod autem id facere audent Nazareth, intolerabilis eſt ingratitude, nulla poena expianda. Si autem Nazareth ob id ſumme plectendi; plurimi cum illis magis. Et res hodie devenit, ut, qui a Chriſto maxima beneficia accipiunt, ſint maximi illius hoſtes; maxime conſpicui dignitate, honore, divitiis, nobilitate, aliſque coeli donis; hi Chriſtum ut plurimum impudentiſſime oſtendunt. Paulus Segneri. Die Lunae Dom. 3. Quadr.

Videns civitatem ſtevit ſuper illam. Luc. 19. 41. Multae aliae civitates perierunt; & delatae ſunt. Babylon a Perſis, Troja a Graecis, Roma Roma ſepulta jacet: nullam tamen aliam deſert: quia haec una eo tempore Deo cultum habebat. Orig. hom. 34. in Matth. nos ſumus Jeruſalem, quae deſertur. (Jeruſalem, id eſt, videns Deum) quod ſi poſt myſteria veritatis, poſt ſermonem Evangelii, poſt doctrinam Eccleſiae, poſt viſionem Sacramentorum ejuſ, aliſque e nobis peccaverit; plangitur, atque deſertur. Si poſt nullam continentiam, poſt aliquot annos caſtitaſ, victus qui fuerit, patientiam; pudiciſſimeque amiſſerit; lapidem ſuper lapidem non relinquent ſuper te. Multis lacrymis prolequitur Dominus ſinus Lazari. Jo. 11. 35. nullum alium reſuſcitatum deploravit. Cauſam reddit Orig. ut 38. in Jo: ex verbis: ecce quem amas, inſignitur. v. 3. ſi cadat virtute conſpicuus, eum deſert maxime Chriſtus. Pinna in Eccl. Ethol. 65.

Odis habuerunt me gratis. Jo. 15. 25. Eſt aliqua excuſatio eſſe poſſet, de Filio Dei latente in homine; nulla tamen a deſt de homine innocente, operante mirabilia doente utilia, diſſiduate damnosa. Sed majus Chriſtianorum peccatum; qui Chriſtum credunt Dei Filium, & contemunt; Redemptorem ſententur, & non diligunt; Deum, & non timent; Patrem, & non venerunt; Magiſtrum, & doctrinam abiiciunt; praeprorem, & non obediunt; ſed iterum quae iterum in cordibus, & damnatis moribus, cruciſigunt. Sim. Caſſ. l. 12. c. 10.

Barbari praſabant non medicam humanitatem nobis. Act. 28. 1. Probo ſunt Chriſtiani Gentiles, barbari, naufragos, peregrinos, inopes, nihil lucri ſperantes, benigni ſuſceperunt. Syl. hic.

Qui veritatem Dei in inſiſtitia detinent. Rom. 1. 18. Quasi in carceraverunt veritatem, eamque detinuerunt, ſeris inique voluntatis; ne exiret ad effectus, operaque conformia veritati noſtrae; itaque vim illi intulerunt, illique ſummam injuriam intulerunt. Ita S. Chryſ. Aug. l. 55. de verb. D. ſecundum Joannem. Hi ergo quaſi in vinculis detinuerunt Judicem, nec recta dicte permiferunt Legislatorum menti ſua ad Deum impreſſum, ſcilicet recte rationis, & veritatis dictamen. Idem facit quis peccator, dum contra veritatis, & rationis, dictamen operatur, & peccat. Corn. hic.

Revelatur ira Dei ſuper omnem impietatem, & inſiſtitiam hominum eorum, qui veritatem. Ec. ib. v. 18. Merito conqueritur Veritas, & Fides Dei, de omnibus hominibus, de Mauris, Gentilibus, Judaeis; multo tamen magis de Chriſtianiſ. Diez ſer. 2. D. 3. Quadr.

Vinum frigidum eſt, aut calidum. Apoc. 3. 15. Frigidum de fidei explicans: calidum, ſive fervidum, de Fidei juſto, tepidum autem de Fidei iniqui: S. Ambr. S. Greg. S. Thom. Anſelmus, Salviauus. Licet abſolute loquendo, melior ſit conditio Chriſtiani peccatoris, quam Inſidelis: quia ille fidem habet, & auxilia paratiora, aeternaque proemia, & ſupplicia agnoſcens, & aliorum exemplis animatus, faciſſime ſperat: converterendus; tamen negari non poteſt, Fidelem peccatorem in re aliqua eſſe Inſidelis deteriori, dum, illius culpa, ob majorem Dei noſitiam, longe gravior, quam ignorantis Inſidelis eſtimatur. Ramirez in ep. Chr. ep. 7. Utinam aut calorem, aut fidem haberet, bonorum Chriſtianorum; quam certe frigus, & ignorantiam paganorum. Aut enim fides calida te Deo inſinuat; aut certe ad praſens adhuc legis ignorantia aliquatenus excuſatur. Nunc autem, quia Chriſtum jam agnoviſti, & negligis, quem agnoviſti, qui ſuſcepit es, quaſi intra os Dei, per fidei agnitionem, proliciter per teporem. Salviauus. lib. 4.

Ex Patribus, & aliis.

Cum etiam ignorantes Dominum nulla excuſatio teneatur a poena (quia Deum in aperto conſtitutum, & vel ipſis coeleſtibus bonis comprehenſibilem, ignorant non licet) quanto cognitum deſipi periculoſum eſt. Tertull. l. de poenit.

Deſcende, peccator populus tuus. Ex. 32. 7. Actiſ divina vox diceret: qui in tali peccato lapsus eſt, jam meus non eſt. S. Rupert. hic. l. 4. c. 27.

Levius multo eſt, Deum neſcire, quam cognitum irritare; & tolerabilis eſt, viam Dei ignorare, quam, poſt agnitam, reſtoſum ire. Id. ib. c. 31.

Criminoſior culpa eſt, ubi honeſtior ſtatus. Si honoratior perſona peccantis, peccati quoque major invidia &c. Ita & nos, qui Chriſtiani Catholici dicimur; ſi ſimile aliquid barbarorum impunitatis facimus, gravius erramus: atrocis enim ſub ſancti nominis profeſſione peccamus. Salviauus. l. 4. de provid.

S. VI.

Chriſtiani puniuntur pra Gentilibus.

Ex Veteri.

Philistinum autem tulorunt arcam Dei. 1. Reg. 5. 1. Cur hi, arcam tangentem, non intereant, ſicut Iſraelitae, non ſolum tangentem, ſed & aſpicientes? Num. 4. 15. 20. Dicit aliquis: quia Iſraelitae domeſtici erant, & familiares. Deus autem, ſicut familiaribus ſuis majora beneficia conſert; ita majores poenas inferi, ſi delinquant. Sic Oza occiſus 2. Reg. 6. 7. Mendoza in 1. Reg. 5. verſ. 1.

Salmanazar rex Aſſyriorum, ut habetur 4. Reg. 17. 24. 25. capta Samaria, duxit captivos in regionem ſuam; Aſſyrios autem poſuit in civitatibus Samaritae pro Iſraelitae: cumque hi Aſſyrii ibi habitare coepiſſent, idolis ſuis immolabant. Et miſit in eos Dominus leones, qui interfecerunt eos. Ec. Non puniunt illos Deus in patria propter idololatram; in regione vero, ubi Deus verus adorari ſolebat, mittit leones; qui eos occidunt. Quid erit de nobis, qui in Eccleſia Dei gremio ſumus; ejuſque ſanctiſſimam Legem, & Sacramenta, ſuſcepimus? Cur ergo in terra ſanctae tot idololatrias committimus: cur venter noſter Deus eſt? cur autem? Haec Legem Evangelicam, quam Majores noſtri cuſtodierunt in his regionibus; pro qua multi ſanguinem fuderunt; quomodo nos transgredimur? Et cur non deſcendunt ex montibus leones, aut aliae immanes belluae, quae nos devorent? ad ma-

gnum aliquid malum, ſupplicium gravius, nos forſan ſervat divina juſtitia. Licet dicere poſſimus, quod peſtes, inſirmitates, bella, quibus reges aſſiguntur, ut neceſſitate coacti graviora onera, & tributa, ſubditis ſuis imponant; omnes haec calamitates ſunt leones, & dracones, qui ab ira Dei procedunt, in ſupplicium peccatorum noſtrorum. Diez Dom. Palm.

In terra Saelorum (Eccleſia) iniqua geſſit; & non videbit gloriam Domini. Il. 26. 10.

Quis miſerebitur tui Jeruſalem? aut quis conſtruetur pro te? aut quis tibi ad rogandum pro pace tua? Tu dereliquiſti me, dicit Dominus, retroſum abiſſi; & extendam manum meam ſuper te, & interficiam te. Laboravi rogans, Jerem. 15. 5. 6. Attende Chriſtiane, quoties te Deus ita rogetur, tum per concionatores &c.

Ecce ſex viri veniebant de via. Ezech. 9. 2. Nonne ſufficienter unus Angelus ad Judaeorum perniciem? cur fix mittitur, ut perirent primogenita Egypti? Imo, ut perirent. Aſſyriorum exercitus unus Angelus mittitur, Il. 37. 36. Ethnicorum peccata ſatis puniuntur per unum angelum; verum Fidelem peccata adeo immania ſunt &c. Obſervatio haec eſt Theodoret in Iſaiam. Barza tr. 2. l. 12. c. 9. §. 11.

Ex Novo, & aliis.

Tolerabilis erit terra Sodomorum. Mat. 10. 15. An hoc intelligendum ſit abſolute; ita quod ſimpliciter, omnibus conſideratis, major erit damnatio horum, quam Sodomitarum; diſſicile eſt determinare; Videtur enim quod ſic: quia, ceteris paribus, major eſt damnatio fidelium, quam Inſidelium; & tanto gravius eſt peccatum, quo major gratia obtulit, & ſpernitur. Dion. Carth. hic.

Legitur in Vitis Patrum; & liber approbatus eſt ex Decreto Gelafii Papae de B. Macario: qui, cum per deſertum invenit antiquiſſimum caput cujusdam mortui. Cogitabat ſi ſcirem, quod anima hujus eſſet in paradiso, tenerem caput illud in illa fantaſia; ſi in purgatorio; orarem pro ipſa; ſi in Inferno, vellem ſcire, pro quo peccato? Et dum illa cogitaret, ſubiſo anima fuit in capite, & locuta ei: quaeſas, & ego reſpondeo tibi. Tunc Macarius: cujus es conditionis? Chriſtianus? an Paganus? Reſpondit, Paganus. In quo loco ſit? quærit: in Inferno, & quidem profunde. Interrogat, an aliqui profundiores reſpondit, Judaei; quia habuerunt Scripturas, & Prophetas; & non crederent? An aliqui profundiores Judaei? reſpondit, mali Chriſtiani; qui tantas receperunt gratias, & tamen ingrati Deum ſperverunt; ideo ex ingratitude ſunt profundiores. S. Vinc. Ferr. ſer. 3. D. Palm.

Agareni tenent Sanctam terram, ad excuſationem Chriſtianorum: quoniam nullus poteſt ſe excuſare de peccatis; & Chriſtus non vult, quod Chriſtiani faciant peccata in illa fantaſia. Si dicatur: quare ergo ſuſtinet, quod Agareni faciunt ſibi peccata? reſpondeo: quia non tantum ſibi diſpicit, quantum de Chriſtianiſ. Id. ſer. 4. poſt Letare.

Reſert Cæſarius Heiſterbacenſis illuſtr. hiſtor. l. 4. c. 15. Cuihelmo quodam Ord. Clit. qui ante Ordinis ingreſſum Cruce ſignatus mare traiecit, ad viſitandum ſepulchrum Domini, regnante Friderico I. Imp. quo tempore Saladinus Babylohia rex terram ſanctam occupaverat, & Noradinus ejus filius Achonis portum, & urbem, poſſidebat. Huc cum appuliſſet Guilielmus, conſpecta navi Chriſtianorum, Noradinus vir miſi ingenti, & natura beneficus, nobilem quemdam eſt ſuis lingue Gallice gramam ad navem miſit, qui advenas ſalutaret; & ne quid hoſtile metuerent; pollicetur. Miſſa ultro citroque munera; die poſtero ipſe Noradinus ad navem venit, ægrotaum nobilem inviſens. Inter quae officia praedictus Guilielmus cum aliis, reverentem regem comitari juſſus eſt; & inter eundem a Nobili, qui primum ad navem miſſus fuerat, interrogatus: quomodo Chriſtiani in patria illius ſervarent legem Chriſtianorum? Verecundatus Guilielmus fateri, quod res erat, reſpondit: ſat bene. Quo reſponſo audito nobilis ille Saracenus: ego, inquit, exponam tibi legem Chriſtianorum, qui in hac regione debebant. Patrem meum, qua erat inter eminentiores Saladinus, miſit me juvenem ad regem Jeruſolyorum, ea conditione, ut apud ipſum Gallicum idioma perdiſcerem; ille autem viciffim filium ſuum parenti meo remitteret, ut lingua Saracena diſcetet loqui. Itaque qua tunc audivi, quaque oculis meis uſurpavi, reſeram tibi. Chriſtiani eo tempore ita vivebant, ut nullus adeo dives eſſet, qui lucri cauſa, & pro pecunia, vel ſororem, vel ſiliam, vel, quod execrabilis erat, uxorem propriam, libidinè peregrinorum non exponeret. Ita univerſi gula, & carnis illecebris, dediti erant; ut ſi eos de moribus aſtutiores, ſimpliciter peccatoribus non differrent. Superbia adeo eis dominata eſt, ut nunquam ſibi ſatisſacerent in verbis ſuis incidendis, ſtrigendis, prætexendis, acupingendis, auro illudis &c. Et, ut cætera taceam, tot fuerunt, vel in ſolis calcis, mutationes, tot novitates, ut putares, aliud nihil dies, noſteſque cogitaſſe, quam quo pacto unus alterum veſtimentorum pompa ſuperaret. Addidit ſub hac Saracenus: Ecce illa ſunt vitia, propter quae eſcit Deus Chriſtianos ſuperbos, & luxurioſos, de terra illa: non enim diutius potuit tueris illorum iniquitates ſuſtinere. Putas, quod noſtris viribus obtinuerimus illam? nequaquam. Pergit quoque narrare Cæſarius ex relatione praefati Guili-

Helmi: Saladinum regem, qui Ierosolymam occupaverat, valde etiam fuisse humanum in Christianos. Nam, licet ab ejus exercitu Christianorum copia fuisset, partim deleta partim dissipata, partim capta; reliqua tamen in civitatibus, quae vel ultra dediderunt, permittit quiete vivere: adhibita tamen custodia, ne quid moverent. Evolato vero nonnullo tempore inquisivit quomodo se gererent Christiani? responsum est: haud aliter eos vivere, quam pecudes intellectu carentes: totam eorum occupationem esse ludos, commellationes, comotationes, luxum, & illecebras voluptuatum. Quare iratus Saladinus mandavit, quidquid in civitatibus Christianorum reliquum esset, pelli, & exturbari.

S. V. I. I.

Christiani confunduntur à Gentilibus, & condemnantur.

Ex Novo, & Patribus.

Ecce magi ab oriente venerunt. Matth. 2. 1. 5. Chryf. f. 156. plus coeleste de magis, quam de Stella, signum est: quod Judaea regem, quod Legis auctorem, magus scit, nescit Judaeus. Vidimus stellam ejus in Oriente. Voluit Deus, ut Ierosolymam intrarent, ad majorem sui confirmationem, & Judaeorum confessionem, ac condemnationem: videlicet, ut testimonio prophetae certificarentur de patre nato, & ut Judaei in excusabiles fierent: eorumque coecitas, atque caecitas, confunderetur, dum, Gentibus Christum confitentibus, ac desideranter quarentibus, ipsi nec credere iderunt, nec quaesierunt. Dion. Carth. hic.

Viri Ninivitarum surgent in Judicio cum generatione ista. Matth. 12. 41. Frequens est Dei, gratia, ratus per humanam voluntatem usus gratiae. Ergo Ninivee rex sic repente arbitra, judexque Palaestinae, & suis lacrymis obruit Ierosolymam. Nobis imputanda est duritia nostra; qui si occasione uteremur, felicitatis nostrae effemus proculdubio non alga in iterum, sed palmites in Carmelo, &c. Oliva fer. 3. D. 1. Quadr.

Quidam ex eis de longe venerunt. Marci 8. 3. Propiores erant aut esse debebant ad sequam Christi, qui de Lege Domini erant, quam qui gentiliter vixerunt. Sed praepolleratum est; ut, qui debebant esse propiores, sint remotiores: & qui de longe erant, proximi facti sint. Nec non & de longe ad Christum veniunt, qui exterius majoribus criminibus irretiti, & in Mundi delictis, atque divitiis, plus affecti; quibus est celerius divino edulio providendum. Sim. Cass. c. 4. de multipl. pan.

Samaritanus auerit. Luc. 10. 33. Vicini Samaritanus Judaeos amorem in proximum. Faciat Deus, ne Turcae, Mauri, Ethnici, elemosinis, patientia, castitate, & aliis moralibus virtutibus, multis Christianorum superent. Barradius t. 3. l. 2. c. 16. hic.

Ubi S. Hier. Gentilium laudavit fortitudinem animi, ait: quamquam & hic in insulationem nostri breviter dicta sint, si non praesent fides, quod exhibuit infidelitas. ep. 3. ad Helliodor.

Quirit Tertullianus: cur divina Providentia multos veterum Gentilium tam heroicis virtutibus orbi admirabiles esse voluerit? quomodo non fluper patientiam Socratis, contemptum terrenorum Cratris, Philofophi, paupertatem ultroneam Diogenis? Respondet lib. ad Martyres: haec non sine causa Dominus in Saeculum admittit; sed ad nos, & nunc exhortandos; & in illa die confundendos: si reformidaverimus pati pro veritate in salutem, quae alii affectaverunt pro vanitate in perditionem. Did. Niff. fer. 2. D. 3. Quadr. S. 9.

Voluit Deus Alexandrum Fidelibus statuere in exemplum, & cotem virtutis. Si enim Alexander solis naturae viribus tanta praestitit; quanta nos viribus gratiae, naturam longe superantibus, instructos facere oportet? si gloriae vanae, & caduceo cupido Alexandrum ad tam heroica facinora impulit; quam ardua nos capessere deceat, quibus coelestis gloria ob oculos proponitur? fuit Alexandro hoc axioma, teste Curtio l. 2. cap. 8. nihil tam altè natura constituit, quò virtus non possit eniti. Christiano hoc axioma proponitur: nihil tam altè natura constituit, quò gratia Christi non possit eniti. Corn. in Dan. c. 2. v. 39.

TITULUS XII.

CHRISTUS DOMINUS.

S. I.

Figura.

Ex Veteri.

Christus Dei virtus, & sapientia, ipse est arbor vitae. Gen. 2. 9. Origenes l. 4. in ep. ad Rom. Et benedixit dies septimo. Gen. 2. 3. Dies iste septimus splendor Paternae gloriae, lux lucis, & fons luminis. Sol ipse vespere, & mane, non habeat. Nec enim dixit Scriptura: factum est vespere, & mane, dies septimus; sicut dixerat: factum est vespere, & mane, dies quintus. Dies enim iste natus, non factus est; genitus, non creatus est. Rupert. c. 13. hic.

Adam figuram Christi gestavit: nam sicut ille sexta die formatus est ad imaginem Dei: ita sexta Mundi aetate Filius Dei carnis formam induit. S. Isid. in allegor. S. Scriptura.

Cur Abel in juvenentis flore occiditur? Gen. 4. 8. S. Aug. lib. 1. de mirabil. Scrip. primus, post delictum, Salvatoris nostri gestavit figuram, qui virgo, & Sacerdos, & martyr. Sylv. in Matth. Matth. 25. c. 5. 1.

Queri potest: cur tam ipse Dominus in Evangelio Matth. 23. 35. quam Apostoli in epistolis suis, Abel specialiter iustitiae titulo exortent, ubique illum iustum appellantes? ad quod dicendum: quòd tantus martyr, qui Dei Filium in tribus specialibus virtutibus praefiguravit, convenienter tanto mysterio condecoretur: fuit enim Sacerdos, virgo, martyr. In quo ejus typum gessit, qui est flos virginitatis; qui est Sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech; qui martyr pro vobis feri, fuso in cruce Sanguine, dignatus est. Haymo hom. in festo S. Steph. Abel figurasse Christum Patrem ovium, à populo Judaico per Cain figurato, nullus jam ambigit Christianus. D. Prosper de promiss. & praedica. Dei parte 1. c. 6.

Arca fuit Ecclesia, Noe Christus, columba Spiritus Sanctus, olea solum Dei benignitas. Gen. 7. & 8. S. Chryf. tomo 6. tr. in terra motum.

Noe interpretatur Regius, & Christus dicit Jo. 16. 33. in Mundo pressuram habebitis, in me autem pacem. Noe salvavit familiam suam in aquis diluvii; & Christus familiam suam per crucem in aquis Baptismi. Hugo Card. in Gen. 5. Quae est requies? vel consolatio? qua consolatur nos ille versus Noe, scilicet Filius Dei nisi peccatorum remissio, quam in Baptismo suo nobis tribuit: illud enim diluvium Baptismatis figura fuit. Rupert. in Gen. c. 17. Noe per aquam, & lignum liberat suos: Christus per crucem, & Baptismum, liberat Christianos. V. Beda in c. 5. Gen. Noe per omnia, omnesque actus ejus Christum significat. S. Isid. c. 7. in Gen.

Arctum menum bonitas. Gen. 9. 13. Arctus iste Christus est. Vita de arcum, & benedictus, qui fecit illum. Eccl. 43. 12. Ab hoc arctum procedunt sagittae praceptorum, & comminationum. Hugo Card. hic.

Ecce odor filii mei, sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. Gen. 27. 27. Ager iste Christus est. Orig. in c. 13. Matth.

Viditque in jonnis calam. Gen. 28. 12. Scala Christi est, per quem ascenditur ad caelum. Hugo Card. hic.

Jacob habet imaginem Christi. Sed & lapis ipse, quem ad caput suum posuisset cognoscitur: quoniam viri caput Christus. 1. Cor. 11. 3. S. Zeno Veron. Ep. serm. de fonnio Jacob.

Moses typum Christi gestavit, qui populum Dei à jure servitutis diabolicae eripuit. S. Isid. in alleg. Sacra Scriptura.

Joseph unus ex duodecim filiis Jacob, quem pater praeceteris filiis dilexit, Christum D. figuravit. Gen. 37. 3. S. Isidor. c. 30. in Gen.

Aegyptus Mundus esse iste; Pharaon, cum populo suo, diabolus; Israel populus Christianus, qui proficisci jubetur, ut ad futura contendat: columna viam demonstrans Christus Dominus. S. Zeno serm. 5. de Exodo.

Genes, Judic. 6. 11. typum gerit Salvatoris. B. Petr. Dam. opus. 2. Cleric. Aulicos.

Gideon, qui cum cretatis viris Judic. 7. 8. perrexit ad proelium, typum Christi gestavit, qui in Signo Crucis, de Mundo victoriam reportavit: tracentorum enim numero, quin in littera Thau continetur, species Crucis ostenditur. S. Isid. in allegor.

Duorum in Veteri Testamento conceptio, & nativitas, fuit per angelum nuntiata, Isaac, Gen. 18. 10. & Samsonis Judic. 13. 3. duorum in novo, id est, Christi, & Joannis. Isaac, qui interpretatur risus, figura fuit Joannis, de quo scriptum est: multi in natiuitate ejus gaudebunt; & in ejus, id est, Isaac conceptione nuntianda miratur angelus tantum ad patrem. Samson, qui interpretatur sol eorum, figura fuit Christi: quia & Samsonis conceptio fuit prius per Angelum mulieri nuntiata. Hugo Card. in Luc. 1.

Samson Salvatoris nostri mortem, & victoriam, figuravit: quia post mortem plures lucratus. S. Isid. in allegor.

David missus adversus Goliath, 1. Reg. 17. nihil aliud, nisi Christum adversus diabolum pro salute humani generis significabat, & in illo impletum est. S. Fulgent. serm. de Golia.

David ter unctus 1. Reg. 24. Sic Christus. Primo, ubi de S. Spiritu conceptus est; secundo, cum baptizatur, spiritus Sanctus in specie columbae descendit super eum; tertio ubi resurgens ex mortuis unctiois suae gratiam in suos Fideles transfudit: accipite Spiritum Sanctum. S. Rupert. in 1. Reg. c. 24. Memento Domine David, Pf. 131. 1. Jesum Christum David dicit, testis est Jerem. 30. 9. & David regi suo, quem suscitabo ei. Et c. 23. 5. suscitabo David germen justum. Qui posuit eos, servum meum David! Ezech. 34. 24. Constat autem, non esse dictum de David filio Jesse, quando isti prophetae longo tempore post ipsam fuerat. Cassiod. in Pf. 131.

Job Christi imaginem praeferebat. S. Zeno serm. de Job. Job in factis, dictisque suis, personam exprimit Redemptoris. S. Isid. in allegor.

In petra exaltavit me. Pf. 26. 6. Nota differentiam inter lapidem,

dem, & petram: nam lapis est parvus, & politus; petra magnus, & rudis. Christus potest dici petra: quia conteret in iudicio inimicos suos; Lapis autem, qui parvus natus, & humilis. Indè dicitur Dan. 2. 35. quòd lapis ille prius parvus, postea crevit in montem magnum. S. Bonav. hic.

Calamus Scribae. Pf. 44. 2. Quod ad Christum aliqui referre volunt. Uno igitur loco & verbum, & calamus legitur, & Scriba. Verbum, quia de genitrali Patris processit arcano. erulavit cor meum verbum bonum; Calamus: quia Caro Christi Paternae feriem voluntatis expressit, & Lingua mandata Divinae, sacri effusione cruoris, implevit. Scriba: quia calamo suo, individua quadam distinctione Novi, & Veteris testamenti, vel Divinitatis, & carnis, Paternae nobis dispositionis mysteria revelavit. Hunc Calamum imitare tuae carnis temperamento. Et calamum tuum, id est, carnem tuam tinge, non atramento, sed Spiritu Dei vivi; ut, quòd scribis, aeternum sit. Tali calamo Paulus illam epistolam scripsit: de qua dicit 2. Cor. 3. 2. epistola nostra vos estis, scripta non atramento, sed Spiritu Dei vivi. Vide plura hic apud S. Ambr. in Luc. 7. l. 5.

Magister operum. Eccl. 24. 5. &c. Christus est: quàm magnificata sunt opera tua Domine. Pf. 103. 24. Ipse autem magnificat opera sua spiritualia; dum magnos, & multos facit servos, quoad vitam activam, & contemplativam aeternam; vel dicit, conscientias quietas, vnas; id est, affectiones devotas; heros; id est, exteriores claustras; sybas, hoc est, virtutes varias; piscinas; id est, lacrymas multas. S. Bonav. hic.

Flos. Ego flos campi. Cant. 2. 1. id est, simplicium; & lilium convallium, id est, decens, & gloria humilium. Quod autem generaliter flos se dicit, non determinando aliquid, inde est: quia non unico modo floret in campo Ecclesia; sed, ut ita dicam, rubet in martyribus, candet in virginibus, vires in Confessoribus, pallet in poenitentibus, rutilat in Praedicatoribus. Hugo Card. hic. Amat florigeram partem flos de radice Jesse: & libenter inter lilia positorum flos campi, & lilium convallium. S. Bern. in annunt. Dominica f. 3.

Salomon. Egressimini filii Sion. Cant. 3. 11. Significat Jesum Christum verum Salomonem: qui est salomon; id est pacificus in exilio. Ecclesiastes, id est, concionator in iudicio; yada, id est, dilectus Domini in regno, ubique Rex; in exilio Rector morum; in iudicio discretior meritorum; in regno distributor praemiorum. In exilio mansuetus, in iudicio iustus, in regno gloriosus, in exilio amabilis, in iudicio terribilis, in regno admirabilis. S. Bern. serm. 6. in parvis.

Mons Galaad. Quae ascenderunt de monte Galaad. Cant. 4. 1. Christus rectè comparatur monti Galaad omnium illius regionis altissimus, optimis abundantis pacificus, de Ponte hie. Urbs fortitudinis nostrae. It. 26. 1. est Christus. S. Thom. hic.

Ezechiel. Filius hominis in captivitate praedicans, typus erat Christi. Ezech. 1. 1. Ezechiel, cum triginta esset annorum, aperitos vidit caelos. Et D. J. C. incipiens erat quasi triginta annorum fecus fluvium Jordanem, & aperti sunt caeli. Orig. hic.

Facies quatuor animalium. Ezech. 1. 10. Facies prima similis homini, per quam intelligimus Christi naturam. Alia leonis, per quam victoriam. Alia bovis per quam victimam. Alia aquilae, per quam doctrinam. S. Bonav. Proem. in Luc.

Animalia quatuor, sunt insignia Christi filii hominis: Aquilae, quia est Verbum Patris; Hominis, quia est verus homo; Leonis, quia est Rex, Vituli, quia est Sacrificium, & Sacerdos. Item humanae facies significat Christi incarnationem, vitulina mortem, leonina fortitudinem, quam offendit in Resurrectionem; aquilina ascensionem in caelum. Corn. hic.

Vir unus in medio eorum vestitus lineis. Ezech. 9. 2. & atramentum Scriptoris ad res ejus, Christus est Dei Filius; qui, carnis nostra vestitus lineis, venit in hunc Mundum ad hoc, ut electos suos conficeret in libro viventium. S. Rupert. in Ezech. c. 31.

Stigillum Dei. Penam requasi signaculum. Aggzi. 2. 24. Mystice Christus est Stigillum Dei; quia sua effigie, puta fide, gratia, virtute, & moribus, character in Baptismo, aliisque Sacramentis, obfignat suos Fideles. Deus enim misit Christum, qui veluit nos conferens fieri in agniti Filii sui. Rom. 8. 29. Ut, sicut portavit imaginem terreni Aed, ita & portemus imaginem celestis, Vroo, tam non ego, vivit verbum me Christus. Gal. 2. 20. 2. Christus, tamquam stigillum, obfignat, & custodit Fideles suos contra omnes tentationes, & hostes. Porò Christi stigillum est Crucis; juxta Ezech. 9. 4. signa Thau super fores: viderunt geminatum. Et Apoc. 7. 2. vidi alterum Angelum habentem Signum Dei vros. Crux enim nos munit contra omnes illecebras carnis, Mundi, & diaboli; sicque nos esse assecras, milites, & Martyres Crucifixi. Corn. hic.

Orietur ad illuminandum. Malachi 4. 2. Sol iste est Christus. Orietur in navitate ad illuminandum; occidit in Passione ad redimendum. Occidit sol in meridie, id est, in vehementi amore charitatis; ad locum suum revertitur in Ascensione. Fleclitur ad aequilonem in extremo examine. S. Bonav. in Eccl. 1.

Grannum sinapis. Excrevit. O fallax est arbor. Matth. 13. 31. Arbitror hoc ipsi Christo rectius comparari, qui nascendo in hominem humiliatus ut granum est; ascendendo ad caelum exaltatus ut arbor est. Granum planè Christus est, dum patitur; arbor est, cum resurgit: Granum est, cum famem elurians suffinet; arbor est, cum quinque panibus saturat quinque millia virorum, Granum dixerim Dominum, dum caditur, contemnitur, inerepatur; arborem autem, cum cecos illuminat, mortuos resuscitat, peccata condonat. S. Ambr. lect. 2. Christus est regnum caelorum, qui velut granum sinapis in hortum Virginie corporis missus, orbeto toto Crucis in arborem crevit; ac tantum dedit fructus sui saporem, cum teritur Passione; ut, quidquid est vitale, suo saporaret, & condiret attacco. S. Chryf. l. 98. de grano sinap. Potest in grano sinapis Dominicae incarnationis humilitas designari, quod acceptum homo Joseph sepelivit in vobro. Crevit in arborem: quia furgens ascendit in caelum. V. Beda in Matth. Scipsum pulcherrime exponens grano sinapis affimilavit. Sinapi autem & bitem diminuit, hoc est, iram; & phlegma excendit, hoc est, factum ac superbiam, Clem. Alexand. l. 1. praedag. cap. 13.

Margarita. Matth. 13. 45. Gemma, nisi auro, non convenit; margarita, nisi pretiosis mollibus, non aptatur. Effote ergo aurum optimum, effote monile pretiosum, ut possit in vobis margarita spiritalis includi. Margarita enim Christus est Dominus, quam negotiatur ille dives in Evangelio, venditis omnibus pretiosum margaritarum est Christus; ob quod dicit Paulus: omnium facturum feci, ut Christum lucrificarem. Cum unum dicit, sentit bonas margaritas; cumque dicit: ut Christum lucrificarem, sentit unicum illud pretiosum margaritarum. Orig. hic.

Inventa una pretiosa margarita. An putas, id rectè factum a mercatore? Sanè mercatura petit, ut merces varie, & multiplices sint; ut sic faciat emptores inveniantur: alii enim egentibus, alii aliis. Luorum videtur spernere, qui in unam solam margaritam opes omnes exhaurit. Sed prudens est hic mercator; nisi enim mare fulcandum, quid valent mundiales thesauri? primum undarum fremitus opes ejienda in mare, ut te falsus. At unica illa margarita, quae Christus est; & mercatorum ditat, & luorum auget, & securus est. S. Paulinus ep. 4. Ipse Jesus est margarita, cui comendata si facultas nostra sufficeret, non deprimentem farcinam; sed levamentum nos, per hoc mare magnum, & spatiosum, vehemus, dormienter in nobis pro nostra segnicie Dominum (si vel dormienter vehere mereamur) excitare audebimus, ut in crepans ventos salvos nos faciat in pusillo animo, & tempestate. Baerz. 2. l. 11. c. 5. S. 11.

Vincit dabo edere de ligno vite. Apoc. 2. 7. Lignum vite Christus est, qui suis Electis semetipsum participando per gratiam, vitam aeternam praebet. Rich. a S. Viè.

Leo. Agnus est Christus. Apoc. 5. 5. 6. leo magnus per Divinitatem, agnus parvus per Humanitatem; leo per potentiam majestatis, agnus per mansuetudinem; leo malos puniendo, agnus bonos redimendo; leo fortitudinis, & agnus pietate. Richard. a S. Viè. l. 2. c. 3. de Christo. Christus est homo nascendo; est leo resurgendo; est vitulus patiendo; & avis alta petendo. S. Bonav. f. 5. D. Palm.

S. I. I.

Christi dignitas, Princeps, Rex.

Per me principes imperant. Prov. 8. 16. Christus, non tantum quia Deus, sed & quia homo, habuit, & habet, absolurum, & directum, dominium; non tantum spirituale, sed & temporale. Habuit potestatem super omnia regna Mundi, per quam possit illa moderari, regere, & mutare, pro arbitrio. Ita docet S. Thom. l. 1. de reg. princ. c. 22. S. Antonius, Navarrus, Suarez. Hoc illi dominium ab instanti conceptionis suae debito fuit, tum ratione hypostatice unionis cum verbo; tum ratione redemptionis ininiti ejus meriti. Apoc. 1. 5. vocatur princeps regum terra. Et Apoc. 19. 16. Rex regum, & Dominus dominantium. Matth. ult. v. 18. Data est mihi omnis potestas in caelo, & in terra. Corn. hic.

Liber generationis Jesu Christi filii David. Matth. 1. 1. Dicitur D. Christus, & ut Rex, quia contra peccatum regnavit; & ut Sacerdos: obtulit enim semetipsum sacrificium pro nobis. Theophyl. hic. Cur David hic regio titulo non insignitur? cum infra bis nominando eum, Regem vocet? Respond. David hic scribatur proximus Christo Domino, juxta quem nullus ex hominibus Rex potest nominari; ut ait Il. 40. 17. omnes Gentes, quasi non sint, sic sunt coram eo. Et 24. Seniores mittebant coronas suas. Apoc. 4. 10. Sylv. hic. q. 17. Christus, nomen est officii, & dignitatis; dicitur enim unctus: quia à Deo Patre unctus, & consecratus est, in summum Pontificem, Regem, Legislatorem, Prophetam, Doctorem. Jesus est proprium nomen Verbi Incarnati. Corn. in Matth. 1. Jesus, nomen salvandi, & redimendi est; Christus verbò cognomen dignitatis, ac regis Majestatis: sibi ergo reseravit, quod passionem, & crucem, importabat; nobis verbò id quod splendorem gloriae inuebat, communicavit. Id. ib. q. 8.

Ut describeretur orbis. Luc. 2. 1. Siquidem Christus futurus erat Monar-